

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ Α΄ -ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Αθήνα, 24/6/2022

Αριθ. πρωτ. Δ2α/36779

Ταχ. Δ/νση : Αριστοτέλους 19
Ταχ. Κώδικας: 104 33
Πληροφορίες: Μ. Παναγιώτου
Τηλέφωνο : 213 216 1546
E-mail : exartiseis@moh.gov.gr
exartiseis_a@moh.gov.gr

ΠΡΟΣ: ΟΠΩΣ Ο ΠΙΝΑΚΑΣ
ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Θέμα: «Εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας κατά των Ναρκωτικών και της Παράνομης Διακίνησής τους».

Η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων, στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας κατά των Ναρκωτικών και της Παράνομης Διακίνησής τους, **καθιερωμένης την 26^η Ιουνίου εκάστου έτους**, σας ενημερώνει για τα ακόλουθα:

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η 26^η Ιουνίου καθιερώθηκε ως παγκόσμια Ημέρα Κατά των Ναρκωτικών και της Παράνομης Διακίνησής τους στις 7 Δεκεμβρίου 1987 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, προκειμένου να ευαισθητοποιήσει την παγκόσμια κοινή γνώμη για τις επιπτώσεις από τη χρήση ναρκωτικών και την παράνομη διακίνησή τους.

Το πεδίο αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας για την αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων από εξαρτησιογόνες ουσίες, είναι η μείωση της ζήτησης, δηλαδή ο συντονισμός όλων των δράσεων και η λήψη μέτρων που έχουν ως σκοπό τη μείωση της εμφάνισης εξαρτητικών συμπεριφορών. Οι δράσεις αυτές απευθύνονται σε άτομα που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, σε άτομα του στενού τους περιβάλλοντος, σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες που ενδέχεται να αναπτύξουν αντικοινωνικού τύπου συμπεριφορές (χρήση ουσιών, παραβατικότητα) και στο σύνολο του πληθυσμού όσον αφορά στις υπηρεσίες πρόληψης.

Η αντιμετώπιση της εξάρτησης από ψυχοδραστικές ουσίες διαρθρώνεται σε 4 βασικούς πυλώνες, οι οποίοι είναι:

- i. Η πρόληψη
- ii. Η μείωση της βλάβης
- iii. Η θεραπεία
- iv. Η κοινωνική επανένταξη

Οι αρμόδιοι φορείς αντιμετώπισης της εξάρτησης από εξαρτησιογόνες ουσίες και συγκεκριμένα, ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ), το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.), οι Μονάδες Απεξάρτησης του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, του Γ.Ν.Θ. «Γ.Παπανικολάου»-Οργανική Μονάδα Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, του Γ.Ν. Κέρκυρας-Αγία Ειρήνη και του Γ.Ν.Ιωαννίνων «Γ. Χατζηκώστα» υλοποιούν σχέδια - δράσεις στο πλαίσιο των ανωτέρω πυλώνων.

B. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ.

Η Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών (ΕΕΣΣΑΝ), υπό την προεδρία του Εθνικού Συντονιστή για τα Ναρκωτικά, εκπόνησε την Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2021-2026 και το Σχέδιο Δράσης για τα Ναρκωτικά 2021-2023, με έμφαση σε επιμέρους τομείς όπως η πρόληψη, η θεραπεία, η μείωση της βλάβης, η ολοκλήρωση της θεραπείας και η πρόληψη της υποτροπής, η κοινωνική επανένταξη καθώς και οι παρεμβάσεις στο σωφρονιστικό σύστημα. Το Εθνικό σχέδιο δράσης για τα Ναρκωτικά βρίσκεται στη διαδικασία τελικής έγκρισής του από την αρμόδια κυβερνητική Επιτροπή.

Στο πλαίσιο της μείωσης της βλάβης από ψυχοδραστικές ουσίες εντάσσεται και η λειτουργία Χώρων Εποπτευόμενης Χρήσης (Χ.Ε.Χ). Από τον Νοέμβριο 2021, η χώρα μας αποτελεί την πρώτη νοτιοανατολική χώρα, στην οποία λειτουργεί νόμιμα Χ.Ε.Χ. Με την υπ' αριθ.Δ2α/64914/5.11.2021 Απόφαση της Υφυπουργού Υγείας, χορηγήθηκε άδεια λειτουργίας Χώρου Εποπτευόμενης Χρήσης στον Οργανισμό κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.) επί της οδού Καποδιστρίου 46 στο κέντρο της Αθήνας. Ο Χώρος Εποπτευόμενης Χρήσης, ο οποίος αποκαλείται «STEKI 46», είναι πλήρως εξοπλισμένος και στελεχωμένος με διεπιστημονική ομάδα για την κάλυψη των αναγκών των ωφελούμενων. Παρέχει υπηρεσίες σε ενήλικες ενεργούς χρήστες ναρκωτικών ουσιών που ανήκουν κυρίως σε κοινωνικά αποκλεισμένες πληθυσμιακές ομάδες με σκοπό την προάσπιση της υγείας των χρηστών, την παροχή κινήτρου θεραπείας, την ψυχολογική/συμβουλευτική υποστήριξη, την έγκαιρη παρέμβαση για την αντιμετώπιση της υπερδοσολογίας και την προστασία της δημόσιας υγείας γενικότερα.

Επίσης, στο πλαίσιο της μείωσης των θανατηφόρων περιστατικών από υπερδοσολογία, εκδόθηκε η υπ' αριθ.Γ.Π.οικ.78049/15.12.2021 (Β' 5969), κοινή απόφαση του Υπουργού και της Υφυπουργού Υγείας, με θέμα «Καθορισμός των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης, συνταγογράφησης και

διάθεσης της ανταγωνιστικής των οπιοειδών ουσίας ναλοξόνη, κατ' εφαρμογή της παρ. 6 του άρθρου 22 του ν. 4139/2013 (Α' 74)». Η ναλοξόνη είναι ουσία, η οποία, λόγω της ταχείας δράσης της, χορηγείται ως επείγουσα θεραπευτική παρέμβαση στις περιπτώσεις οξείας τοξίκωσης από οπιοειδή και μέχρι σήμερα αποτελεί το μοναδικό αποτελεσματικό αντίδοτο στη δράση των οπιοειδών με αποτέλεσμα την αύξηση της πιθανότητας επιβίωσης του χρήστη σε περιπτώσεις υπερδοσολογίας. Σημειώνεται ότι, αποτελεί μεγάλη καινοτομία για τον χώρο των εξαρτήσεων η διεύρυνση της χορήγησης ναλοξόνης, από την ενέσιμη μορφή που χορηγείτο από επαγγελματίες υγείας και μόνο στα νοσοκομεία στην εισπνεόμενη που χορηγείται εκτός από ιατρούς, νοσηλευτές και βοηθούς νοσηλευτές και από το προσωπικό των κάτωθι φορέων:

- του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.),
- των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, αποκλειστικά κατά την παροχή υπηρεσιών προσέγγισης στο δρόμο (streetwork), στους Χώρους Εποπτευόμενης Χρήσης (σταθερούς ή κινητούς), στους Ξενώνες Μεταβατικής Φιλοξενίας και στα Υπνωτήρια, τα οποία λειτουργούν από τους Οργανισμούς αυτούς,
- των φορέων του άρθρου 51 και του άρθρου 58 του ν. 4139/2013 και
- των Καταστημάτων Κράτησης.

Περαιτέρω, εγκαινιάζεται και θα λειτουργήσει άμεσα, επί της οδού Σουρμελή 4-6, το Ανοιχτό Κέντρο Ημέρας-Υπνωτήριο του Ο.ΚΑ.ΝΑ. για άστεγα εξαρτημένα άτομα, το οποίο απευθύνεται στο ευάλωτο μέρος του πληθυσμού που δεν μπορεί να καλύψει τη βασική ανάγκη της στέγασης και παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υγειονομικής φροντίδας, ψυχοκοινωνικής στήριξης, ατομικής φροντίδας και υγιεινής καθώς και διασύνδεση με άλλες υπηρεσίες (πρόνοιας, νομικής συνδρομής κλπ).

Επίσης στον προγραμματισμό του έτους 2022 έχει δοθεί προτεραιότητα στη λειτουργία 5 κινητών χώρων εποπτευόμενης χρήσης στον Δήμο Αθηναίων σε συνεργασία με τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. Για το σκοπό αυτό έχουν γίνει οι προπαρασκευαστικές ενέργειες από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ.

Η πρόληψη αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τρόπους αντιμετώπισης της εξάρτησης από ουσίες και από εξαρτητικές συμπεριφορές. Κάποιες από αυτές τις δράσεις υλοποιούνται από τα 75 Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας. Τον Ιούνιο του 2021, υπογράφηκε μεταξύ των Υπουργείων Υγείας, Εσωτερικών, της ΚΕΔΕ, του ΟΚΑΝΑ και της ΕΕΤΑΑ Α.Ε., η νέα Προγραμματική Σύμβαση για την Λειτουργία των Κέντρων Πρόληψης (2021-2027). Με τη νέα Προγραμματική Σύμβαση, δημιουργείται ένα μακροπρόθεσμο πλαίσιο ολοκληρωμένης πολιτικής για την αντιμετώπιση του ζητήματος της εξάρτησης, μέσα από την πρόληψη και την προαγωγή της ψυχοκοινωνικής τους υγείας, με επίκεντρο τον νέο άνθρωπο, την οικογένεια και το περιβάλλον του.

Τέλος, στο τελικό στάδιο για την έναρξη λειτουργίας της βρίσκεται η Μονάδα Σωματικής Αποτοξίνωσης (DETOX) του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, μέσω της σύμπραξης στη βάση

προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής (Ψ.Ν.Α), του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.) και του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.) στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αττική 2014-2020» Άξονας προτεραιότητας 09 «Πρώθηση της Κοινωνικής ένταξης και Καταπολέμησης της Φτώχειας και Διακρίσεων–Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής», το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ).

Γ. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ι. Σύμφωνα με τη συνοπτική Ετήσια Έκθεση 2022 του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης & Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ) για τη χώρα μας, επισημαίνονται τα παρακάτω:

Τα στοιχεία δείχνουν ότι κατά την πρώτη περίοδο της πανδημίας (2020) δεν υπήρξε σημαντική μεταβολή στη χρήση κάνναβης και τη χρήση παράνομων ουσιών στον πληθυσμό στην Ελλάδα. Στοιχεία από αναλύσεις σε λύματα της Αθήνας για το 2021 έδειξαν μειώσεις στην κάνναβη, τις μεθαμφεταμίνες και την ουσία έκσταση, αλλά αυξήσεις στην κοκαΐνη και τις αμφεταμίνες.

Όσον αφορά τον σχολικό πληθυσμό, βάσει των τελευταίων διαθέσιμων δεδομένων (ESPAD 2019), σχεδόν ένας στους 4 (22,9%) μαθητές της Γ΄ Λυκείου (17-18 ετών) έχει κάνει έστω και μία φορά χρήση κάποιας παράνομης ουσίας. Η χρήση αφορά κυρίως την κάνναβη (21,6%), με έναν σχεδόν στους 8 (12,1%) μαθητές της τάξης αυτής (κυρίως αγόρια) να αναφέρει ότι έχει επαναλάβει τη χρήση της τουλάχιστον 3 φορές τον τελευταίο χρόνο. Όπως επισημαίνουν οι ερευνητικές αναφορές του ΕΠΙΨΥ, τα ποσοστά της χρήσης κάνναβης στους εφήβους είναι σήμερα σημαντικά υψηλότερα από ότι ήταν πριν από μία 12ετία.

Ως προς τα άτομα που κάνουν χρήση υψηλού κινδύνου, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη εκτίμηση του ΕΚΤΕΠΝ, η οποία βασίζεται στη διεθνώς προτιμώμενη μέθοδο των πολλαπλών εγγραφών στα ετήσια δεδομένα του Δείκτη Αίτησης Θεραπείας, ο συνολικός αριθμός των ατόμων που κάνουν χρήση οπιοειδών υπολογίζεται στα 12.351 άτομα, με 95% διάστημα εμπιστοσύνης.

Το 2020 τουλάχιστον 3.295 άτομα εισήλθαν στις συμβουλευτικές και θεραπευτικές υπηρεσίες της χώρας, στην πλειονότητά τους (78,4%), σε «στεγνό» πρόγραμμα. Οι εισοδοί το 2020 ήταν μειωμένες κατά 17% συγκριτικά με το 2019, κατά 24% συγκριτικά με πριν από μία 5ετία (2016) και κατά 44% συγκριτικά με πριν από μία δεκαετία (2011). Η πλειονότητα των ατόμων που εισέρχονται στη θεραπεία είτε για οπιοειδή είτε για κοκαΐνη ή άλλα διεγερτικά αναφέρουν χρήση πολλαπλών παράνομων ουσιών (81,8% και 72,7% αντίστοιχα). Τα οπιοειδή (κυρίως η ηρωίνη) παραμένουν η κύρια ουσία με το υψηλότερο ποσοστό (53,3%) αναφορών κατά την είσοδο στη θεραπεία, με την κάνναβη (26,7%) και την κοκαΐνη/άλλα διεγερτικά (16,1%) να ακολουθούν σε συχνότητα. Η

ενδορινική λήψη παραμένει ο συνήθης τρόπος χρήσης της κύριας ουσίας τόσο για τα άτομα με προβλήματα από τα οπιοειδή (αναφέρεται από το 62,4%) όσο και τα άτομα με προβλήματα από την κοκαΐνη/άλλα διεγερτικά (αναφέρεται από το 54,5%).

Είναι αξιοσημείωτο ότι συγκριτικά με το 2019, το 2020 παρατηρήθηκε ξαφνική αύξηση του ποσοστού των ατόμων που εισέρχονται σε θεραπεία και αναφέρουν ότι είναι άνεργοι/ες και μείωση του ποσοστού εκείνων που αναφέρουν αλλοδαπή υπηκοότητα, και τα δύο ενδεικτικά μιας διαφοροποιημένης επίδρασης της πανδημίας στον ευάλωτο πληθυσμό των χρηστών στη χώρα.

Ως προς τα λοιμώδη νοσήματα (HIV, HCV, HBV και φυματίωση) τα διαθέσιμα δεδομένα δεν καθιστούν ακόμη σαφές το πώς η πανδημία του covid 19 και ιδιαίτερα τα μέτρα για τον περιορισμό των μετακινήσεων επηρέασαν την κατάσταση.

Ο επιπολασμός της HCV (anti-HCV+) λοίμωξης στα άτομα που εξετάζονται κατά την είσοδό τους στις δομές θεραπείας για τη χρήση ουσιών είναι γενικά σταθερός την τελευταία οκταετία (2013-2020), αν και σε υψηλά επίπεδα (περίπου στο 64%) και με ενδείξεις ανοδικής τάσης την τελευταία 2ετία (2019-2020). Στον ΕΟΔΥ, το 2021 δηλώθηκαν 86 νέες HIV διαγνώσεις σχετιζόμενες με πιθανή κατηγορία μετάδοσης την ενέσιμη χρήση ουσιών, αναλογώντας στο 20,3% των δηλώσεων με γνωστή την κατηγορία μετάδοσης (423 άτομα). Ο επιπολασμός της HIV λοίμωξης ήταν το 2020 5,2% στο συνολικό αριθμό ατόμων που εισήλθαν σε θεραπεία για τη χρήση ουσιών στη χώρα.

Ως προς τους θανάτους από υπερβολική δόση, τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ αφορούν την προ της πανδημίας περίοδο (2019) και συνεπώς δεν είναι δυνατό να απαντηθεί το πώς η πανδημία έχει επιδράσει στην κατάσταση. Οι 230 θάνατοι που καταγράφηκαν το 2019 κυμαίνονται στο μέσο όρο της πενταετίας 2015-2019 και στη συντριπτική πλειονότητά τους οφείλονται σε οπιοειδή.

Πρόληψη

Αναφορικά με την πρόληψη, το 2020 έγιναν σημαντικές ενέργειες για τη διασφάλιση της ποιότητας στην πρόληψη. Ειδικότερα, μέσω της συνεργασίας του ΟΚΑΝΑ με το ΕΚΤΕΠΝ, οι Ευρωπαϊκές Προδιαγραφές Ποιότητας στον Τομέα της Πρόληψης ενσωματώθηκαν στο έργο των Κέντρων Πρόληψης. Ο νέος θεσμός των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων που ξεκίνησε το σχολικό έτος 2021-2022, αναμένεται να υποστηρίξει σε ένα πρώτο επίπεδο την υλοποίηση παρεμβάσεων πρόληψης, καθώς παρεμβάσεις ψυχικής και συναισθηματικής υγείας και πρόληψης των εξαρτήσεων εντάσσονται πλέον στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, του δημοτικού και του γυμνασίου. Κατά την έναρξη της πανδημίας οι παρεμβάσεις πρόληψης αναγκαστικά περιορίστηκαν, στη συνέχεια ωστόσο, τα Κέντρα Πρόληψης αξιοποίησαν την τεχνολογία και τα διαδικτυακά εργαλεία, προκειμένου να διατηρήσουν την επαφή με τις κοινότητές τους.

Συμβουλευτική και θεραπεία

Στην Ελλάδα συνολικά λειτουργούν 114 δομές θεραπείας και 52 συμβουλευτικά κέντρα για την αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης.

Κυρίως θεραπεία έλαβαν το 2020, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, συνολικά 11.707 άτομα. Εξ αυτών 8.966 άτομα (76%) έλαβαν θεραπεία υποκατάστασης, 1.981 (17%) ήταν σε «στεγνά» θεραπευτικά προγράμματα, 563 (5%) δέχτηκαν θεραπευτικές υπηρεσίες στα σωφρονιστικά καταστήματα, ενώ 197 άτομα (2%) παρακολούθησαν το πρόγραμμα σωματικής αποτοξίνωσης.

Στα συμβουλευτικά κέντρα των «στεγνών» θεραπευτικών προγραμμάτων, το 2020 έλαβαν υπηρεσίες συμβουλευτικής συνολικά 4.277 άτομα, εκ των οποίων οι μισοί απευθύνθηκαν για πρώτη φορά.

Το 2020 συνολικά 452 κρατούμενοι έλαβαν θεραπευτικές υπηρεσίες από τα 7 θεραπευτικά προγράμματα που λειτουργούν μέσα σε πέντε φυλακές, ενώ συμβουλευτικές υπηρεσίες και υποστήριξη παρασχέθηκαν από τους φορείς θεραπείας σε 20 συνολικά φυλακές και σε σύνολο 1.604 κρατουμένων.

Λόγω της πανδημίας του covid19, ο τρόπος λειτουργίας των δομών επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό. Στα «στεγνά» θεραπευτικά προγράμματα έγινε προσπάθεια να αντικατασταθούν κατά το μέτρο του δυνατού, οι δια ζώσης συναντήσεις με τηλεφωνικές και διαδικτυακές συναντήσεις, ενώ στα προγράμματα υποκατάστασης αυξήθηκε ο αριθμός των δόσεων για το σπίτι και δόθηκε παράλληλα στους ωφελούμενους η δυνατότητα για λήψη του υποκατάστατου από τις Μονάδες πλησίον του τόπου κατοικίας τους.

Μείωση της Βλάβης

Το 2020 τουλάχιστον 386.745 σύριγγες δόθηκαν σε άτομα που κάνουν ενέσιμη χρήση ουσιών, αριθμός μειωμένος κατά 17% σε σύγκριση με το 2019 (464.745 σύριγγες), ενώ αύξηση υπήρξε στον αριθμό των προφυλακτικών που διανεμήθηκαν. Η πανδημία covid19 επηρέασε αρνητικά ορισμένες δράσεις των μονάδων άμεσης πρόσβασης με αποτέλεσμα το 2020, να παρατηρηθεί μείωση, σε σύγκριση με το 2019, στον αριθμό των ταχέων διαγνωστικών ελέγχων (rapid test) και των ελαστογραφιών ήπατος (fibroscan) για την ανίχνευση λοιμωδών νοσημάτων όσο και των παθολογιών και οδοντιατρικών περιστατικών που εξυπηρετήθηκαν από τις υπηρεσίες υγείας των μονάδων. Το 2020 έλαβαν αντιρετροϊκή θεραπεία 1.378 HIV+ άτομα με ιστορικό και προβλήματα από την ενέσιμη χρήση ουσιών.

Επανάταξη

Στη χώρα λειτουργούν σήμερα 26 κέντρα κοινωνικής επανένταξης, εκ των οποίων 3 απευθύνονται σε εφήβους και νεαρούς ενήλικες, 20 απευθύνονται σε ενήλικες και 3 σε πρόσφατα αποφυλακισμένα άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών. Το 2020 ο αριθμός των ατόμων που δέχτηκαν υπηρεσίες κοινωνικής επανένταξης ανήλθε στα 546 άτομα. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020, λειτούργησαν 16 εκπαιδευτικές δομές, ενώ 212 άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών παρακολούθησαν προγράμματα κατάρτισης που παρείχαν 11 δομές κοινωνικής επανένταξης.

II. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Έκθεση για τα ναρκωτικά 2022 και την επισκόπηση των εξελίξεων στην Ευρώπη, προκύπτουν τα εξής:

Η διαθεσιμότητα και η χρήση ναρκωτικών παραμένουν σε υψηλά επίπεδα σε ολόκληρη την ΕΕ, παρότι παρατηρούνται σημαντικές διαφορές από χώρα σε χώρα. Εκτιμάται ότι περίπου 83,4 εκατομμύρια ενήλικες ή 29 % των ενηλίκων (ηλικίας 15–64 ετών) στην ΕΕ έχουν κάνει χρήση κάποιας παράνομης ουσίας έστω και μια φορά σε όλη τους τη ζωή, με περισσότερους άνδρες (50,5 εκατομμύρια) από ότι γυναίκες (33 εκατομμύρια) να αναφέρουν χρήση.

Η κάνναβη παραμένει η ουσία με τη μεγαλύτερη κατανάλωση, καθώς περισσότεροι από 22 εκατομμύρια Ευρωπαίοι ενήλικες ανέφεραν χρήση κάνναβης τον τελευταίο χρόνο. Οι διεγερτικές ουσίες είναι η δεύτερη συχνότερα αναφερόμενη κατηγορία ουσιών. Υπολογίζεται ότι τον τελευταίο χρόνο 3,5 εκατομμύρια ενήλικες έκαναν χρήση κοκαΐνης, 2,6 εκατομμύρια MDMA και 2 εκατομμύρια αμφεταμινών. Περίπου 1 εκατομμύριο Ευρωπαίοι έκαναν χρήση ηρωίνης ή άλλου παράνομου οπιοειδούς τον τελευταίο χρόνο. Παρότι η επικράτηση της χρήσης οπιοειδών είναι χαμηλότερη από άλλες ουσίες, τα οπιοειδή εξακολουθούν να ευθύνονται για το μεγαλύτερο ποσοστό των βλαβών που αποδίδονται στη χρήση παράνομων ουσιών.

Το πρόβλημα των ναρκωτικών που παρατηρείται στην Ευρώπη οφείλεται στη συνεχιζόμενη καινοτομία στην αγορά ναρκωτικών, η οποία έχει οδηγήσει στη συνολικά υψηλή διαθεσιμότητα όλο και περισσότερων διαφορετικών ουσιών, συχνά υψηλής δραστηριότητας ή καθαρότητας. Η ΕΕ έχει επίσης καταστεί σημαντικός παραγωγός ορισμένων ναρκωτικών, τόσο για εγχώρια κατανάλωση, όσο και για την παγκόσμια αγορά.

Η ανθεκτικότητα της ευρωπαϊκής αγοράς ναρκωτικών διαπιστώνεται επίσης από την ταχεία ανάκαμψη που σημείωσε η προσφορά και η χρήση ναρκωτικών, έπειτα από την αναστάτωση που προκάλεσε η κοινωνική αποστασιοποίηση και τα μέτρα συνοριακών ελέγχων που θεσπίστηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας καινοτομίες παρατηρήθηκαν επίσης και στις υπηρεσίες θεραπείας και μείωσης της βλάβης, οι οποίες αξιοποίησαν τις νέες τεχνολογίες, αυξάνοντας τη χρήση διαδικτυακών πλατφορμών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που συνδέονται με τη χρήση ναρκωτικών σε επίπεδο κλινικό και κοινωνικό. Πολλές υπηρεσίες φαίνεται ότι διατήρησαν κάποιες από τις πρακτικές αυτές, όπως τις επαφές για ραντεβού και την ευρύτερη χρήση τηλεϊατρικής.

Οι εξελίξεις στον τομέα της κάνναβης δημιουργούν νέες προκλήσεις όσον αφορά στον τρόπο με τον οποίο ανταποκρινόμαστε στη συχνότερα χρησιμοποιούμενη παράνομη ουσία στην Ευρώπη. Σχεδόν 48 εκατομμύρια άνδρες και περίπου 31 εκατομμύρια γυναίκες αναφέρουν χρήση της συγκεκριμένης ουσίας τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους. Παρατηρείται αυξανόμενη ποικιλία στο

εύρος των προϊόντων κάνναβης που διατίθενται στην Ευρώπη, με εκχυλίσματα και edώδιμα (βρώσιμα) με υψηλή περιεκτικότητα σε THC να εμφανίζονται στην αγορά ναρκωτικών και προϊόντα CBD με χαμηλή περιεκτικότητα σε THC να προωθούνται για εμπορική χρήση. Ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι το 2021 περισσότερες χώρες ανέφεραν προϊόντα κάνναβης που ήταν νοθευμένα με επικίνδυνα συνθετικά κανναβινοειδή και εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία των καταναλωτών.

Τα συνθετικά κανναβινοειδή μιμούνται τη δράση της THC, της ουσίας που ευθύνεται πρωτίστως για τη ψυχοδραστική δράση της κάνναβης, αλλά μπορεί να είναι ταυτόχρονα υψηλής δραστηριότητας και τοξική. Εδώ και καιρό εκφράζονται ανησυχίες για την τοξικότητα ορισμένων συνθετικών κανναβινοειδών. Τα ισχυρά συνθετικά κανναβινοειδή μπορούν να προκαλέσουν πιο έντονη τοξίκωση και να έχουν ψυχικές, σωματικές και συμπεριφορικές επιπτώσεις συγκριτικά με την κάνναβη, ενώ υπάρχουν αναφορές για σοβαρές και θανατηφόρες δηλητηριάσεις.

Ως προς την κοκαΐνη, από την ανάλυση λυμάτων προκύπτει ότι η μέτρια μείωση της χρήσης κοκαΐνης φαίνεται να συνδέεται με τους περιορισμούς λόγω της νόσου COVID-19. Ωστόσο, με βάση πιο πρόσφατα στοιχεία από διάφορες πηγές, τα επίπεδα χρήσης έχουν πλέον επανέλθει στα επίπεδα πριν από την πανδημία.

Η χρήση κρακ, παρότι εξακολουθεί να είναι σχετικά σπάνια, μπορεί να αυξάνεται και παρατηρείται πλέον σε περισσότερες πόλεις και χώρες. Με βάση τις μακροπρόθεσμες τάσεις, εκτιμάται ότι 7.000 άτομα ξεκίνησαν θεραπεία για το κρακ στην Ευρώπη το 2020, αριθμός τριπλάσιος από τον αριθμό που αναφέρθηκε το 2016, γεγονός που υποδηλώνει αύξηση της χρήσης.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η ενέσιμη χρήση ναρκωτικών στην Ευρώπη ακολουθεί πτωτική πορεία την τελευταία δεκαετία. Επισημαίνεται ότι μόνο 15 χώρες διαθέτουν πρόσφατες (από το 2015 και μετά) εκτιμήσεις για τον επιπολασμό της ενέσιμης χρήσης ουσιών. Αυτές κυμαίνονται από λιγότερες από μία περιπτώσεις ανά 1 000 άτομα ηλικίας 15–64 ετών σε Ελλάδα, Ισπανία, Ουγγαρία και Ολλανδία έως περισσότερες από 10 περιπτώσεις ανά 1.000 άτομα στην Εσθονία.

Ποσοστό μόλις 22% των ατόμων που κάνουν χρήση και ξεκίνησαν θεραπεία σε εξειδικευμένα θεραπευτικά κέντρα για πρώτη φορά το 2020 και δηλώνουν την ηρωίνη ως κύρια ουσία χρήσης, ανέφεραν ότι έκαναν κυρίως ενέσιμη χρήση, ένα ποσοστό σαφώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο του έτους 2013, το οποίο ανερχόταν σε 35%. Ενέσιμη χρήση αναφέρεται και για άλλες ουσίες, εκτός ηρωίνης, όπως αμφεταμίνες, κοκαΐνη, συνθετικές καθιόνες, συνταγογραφούμενα οπιοειδή φάρμακα και άλλα φάρμακα. Η ενέσιμη χρήση συνδέεται με πιο επιβλαβή πρότυπα χρήσης ουσιών και με αυξημένο κίνδυνο μόλυνσης από λοιμώδη νοσήματα που μεταδίδονται με το αίμα, όπως ο ιός HIV και η ιογενής ηπατίτιδα. Εκφράζονται ανησυχίες ότι το 2020 η πανδημία COVID-19 διέκοψε τη διανομή αποστειρωμένου εξοπλισμού χρήσης ουσιών και συνέβαλε στη μείωση διαγνωστικών εξετάσεων για τον ιό HIV και την ιογενή ηπατίτιδα.

Η αλλαγή στη δυναμική της παραγωγής και της προσφοράς μεθαμφεταμίνης αυξάνει τον κίνδυνο αύξησης της χρήσης. Στην Ευρώπη, η μεθαμφεταμίνη διατίθεται γενικά σε μορφή σκόνης και συνήθως καταναλώνεται από το στόμα ή από τη μύτη, ή λιγότερο συχνά, σε ενέσιμη μορφή. Η βλάβη από τη χρήση μεθαμφεταμίνης συνήθως συνδέεται με την υψηλή δόση, την εντατική ή τη μακροχρόνια κατανάλωση και συχνά συνδέεται με την ενέσιμη χρήση ή το κάπνισμα της ουσίας στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Παρότι τα συνολικά επίπεδα χρήσης εξακολουθούν να είναι πολύ χαμηλά, υπάρχουν πλέον στοιχεία που υποδεικνύουν συνεχιζόμενη επέκταση της χρήσης σε χώρες της δυτικής και της νότιας Ευρώπης.

Ως προς τις νέες ψυχοδραστικές ουσίες, στα τέλη του 2021 το EMCDDA παρακολουθούσε περίπου 880 νέες ψυχοδραστικές ουσίες, εκ των οποίων 52 αναφέρθηκαν για πρώτη φορά στην Ευρώπη το 2021. Το 2020 κατασχέθηκαν σχεδόν 7 τόνοι νέων ψυχοδραστικών ουσιών.

Τέλος, το 2020 στην ΕΕ αναφέρθηκαν περίπου 1,5 εκατομμύρια αδικήματα που εμπίπτουν στη νομοθεσία περί ναρκωτικών, αριθμός αυξημένος κατά 15 % σε σύγκριση με το 2010. Περισσότερα από τα μισά εξ αυτών (64 % ή 1 εκατομμύριο) αφορούν χρήση ή κατοχή για προσωπική χρήση.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΖΩΗ ΡΑΠΤΗ

Κοινοποίηση:

1. Εθνικός Συντονιστής για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών

Υπουργείο Υγείας
Αριστοτέλους 17 (1^{ος} όροφος- Γραφείο 19)

2. Ο.ΚΑ.ΝΑ.

Γραφείο Προέδρου
Αβέρωφ 21
Τ.Κ.104 33 Αθήνα

3. ΚΕ.Θ.Ε.Α

Γραφείο Προέδρου Δ.Σ.
Σορβόλου 24
Τ.Κ. 116 36 Αθήνα

4. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

Γραφείο Διοικητή
Λεωφόρος Αθηνών 374
Τ.Κ. 12462 Χαϊδάρη

5. Γ.Ν.Θ. «Γ.ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ» -Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης (Ψ.Ν.Θ.)

Γραφείο Διοικητή
Λαγκαδά 196, Τ.Κ. 564 29 Σταυρούπολη

6. Γ.Ν.ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ «Γ. Χατζηκώστα»

Γραφείο Διοικητή
Λεωφ. Μακρυγιάννη
Τ.Κ. 45 445 Ιωάννινα

7. Γ.Ν. Κέρκυρας «Αγ. Ειρήνη»

Γραφείο Διοικητή
ΚΟΝΤΟΚΑΛΙ,
Τ.Κ. 49100 Κέρκυρα

8. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ)

Σωρανού του Εφείου 2
Τ.Θ. 66517
Τ.Κ. 15601 Παπάγου

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
3. Γραφείο Υφυπουργού
4. Γραφείο Γενικής Γραμματέως Δημόσιας Υγείας
5. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Υπηρεσιών Υγείας
6. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας
7. Γραφείο Υπηρεσιακού Γραμματέα
8. Γραφείο Προϊσταμένου Γενικής Δ/σης Διοικητικών Υπηρεσιών και Τεχνικής Υποστήριξης
9. Γραφείο Προϊσταμένου Γενικής Δ/σης Οικονομικών Υπηρεσιών
10. Γραφείο Προϊσταμένης Γενικής Δ/σης Υπηρεσιών Υγείας
11. Γραφείο Προϊσταμένου Γενικής Δ/σης Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας Ζωής
12. Όλες οι Δ/σεις και Αυτοτελή Τμήματα (με την παράκληση να ενημερωθούν οι εποπτευόμενοι φορείς αρμοδιότητάς τους).
13. Διεύθυνση Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων